

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 332/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Veselým, Mierová 715/1, Veľký Krtíš, ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 13 ods. 4 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 22/2020 z 28. mája 2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 13 ods. 4 a čl. 50 ods. 2 ústavy a porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 22/2020 z 28. mája 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením z 3. marca 2020 bolo sťažovateľovi v 1. rade vznesené obvinenie za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a za obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy s poukazom na § 13 ods. 1 Trestného zákona a sťažovateľovi v 2. rade za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona. Následne uznesením zo 4. marca 2020 bolo sťažovateľovi v 1. rade vznesené obvinenie za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona a sťažovateľovi v 2. rade za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona.

3. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor špeciálnej prokuratúry“) podal návrh na vzatie sťažovateľov do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“)

uznesením sp. zn. 3 Tp 3/2020 zo 7. marca 2020 vzal sťažovateľov do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia, ako aj prokurátor špeciálnej prokuratúry sťažnosti, o ktorých rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Tost 9/2020 z 23. marca 2020 tak, že tieto sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

4. Následne uznesením zo 17. apríla 2020 bolo sťažovateľovi v 1. rade vznesené obvinenie za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona a sťažovateľovi v 2. rade za pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona.

5. Sťažovatelia podali 23. apríla 2020 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, pričom v ústavnej sťažnosti uvádzajú podrobne obsah tejto žiadosti. Prokurátor špeciálnej prokuratúry nevyhovel žiadosti sťažovateľov. Následne špecializovaný súd rozhodol uznesením sp. zn. 3 Tp 3/2020 zo 14. mája 2020 tak, že žiadosť sťažovateľov podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol. Podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku písomný sľub sťažovateľov neprijal. Dohľad probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nad sťažovateľmi neuložil. Špecializovaný súd dospel k záveru, že sťažovatelia môžu pokračovať v trestnej činnosti, pričom v podstate zopakoval argumentáciu najvyššieho súdu. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia sťažnosti, o ktorých rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 28. mája 2020 tak, že sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

6. Sťažovatelia argumentujú, že dôvody, z ktorých vyplývajú obavy z pokračovania v trestnej činnosti, ktoré predstavujú väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, „*musia vo výraznej a špecifickej miere prevyšovať dôvody poukazujúce na možné pokračovanie v obdobnej trestnej činnosti nad dôvodmi proti takejto obave.*“. Prvým relevantným dôvodom proti uznaniu takejto obavy je dlhší časový odstup od spáchania skutku, ďalším dôvodom sú okolnosti, za ktorých mal byť skutok spáchaný, pričom v ich prípade napriek sofistikovanému spáchaniu skutkov pre ich spáchanie bolo potrebné poznať

zamestnancov Pôdohospodárskej platobnej agentúry. Vzhľadom na prebiehajúce trestné konanie nemožno uvažovať o splnení tejto podmienky „*na ďalšie páchanie práve takto rozsiahlej trestnej činnosti a to ani v jej menšom rozsahu.*“. Reálnosť pokračovania v trestnej činnosti, ktorá je sťažovateľom kladená za vinu, musí vychádzať z konštantných faktov, ktoré odôvodňujú takúto možnosť. V prípade sťažovateľov táto možnosť nie je daná vzhľadom na odstup času a na nereálnu možnosť uzatvárania zmlúv o dielo.

7. Sťažovatelia poukazujú na to, že najvyšší súd konštatoval rovnaký dôvod väzby aj u [REDAKOVANÉ], ktorý bol následne príkazom prokurátora špeciálnej prokuratúry prepustený z väzby na slobodu. Uvedené nasvedčuje tomu, že „*dĺžku trvania väzby orgány činné v trestnom konaní podmieňujú tým, aby obvinení určitým spôsobom vypovedali, pričom títo svoju vinu jednoznačne popierajú a väzba nemôže byť trestom za takéto ich konanie...*“.

8. Sťažovatelia obdobne poukazujú na to, že orgány činné v trestnom konaní porušili ich právo na obhajobu, ku ktorému došlo aj pri domovej prehliadke u sťažovateľa v 2. rade a zaistení zbierky známok, ako aj tým, že mu nedali súhlas na overenie svojich podpisov na úradných dokladoch. Obdobne uznesenia o začatí trestného stíhania a zápisnice z výsluchov nie sú doručované riadne a včas ich obhajcom. Rovnako tak boli zablokované všetky účty sťažovateľa v 2. rade vrátane advokátskych účtov, čím sa jeho klienti nemôžu dostať k svojim peniazom. Bolo zaistené jeho účtovníctvo, pričom po dobu 3 mesiacov v tejto veci nebol vykonaný žiaden procesný úkon.

9. Podľa sťažovateľov konkrétne dôvody väzby sú menené, „*pričom na jednej strane sa tvrdilo, že sú obvinení štatutárnymi zástupcami spoločností a následne keď došlo k zrušeniu a vypovedaniu akýchkoľvek splnomocnení, tak je problém kde sa nachádzajú finančné prostriedky, čo však nemôže byť samo o sebe dôvodom väzby, ale orgány činné v trestnom konaní v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por., majú možnosť vykonávať dokazovanie, avšak nie s podmienkou trvania väzobného stíhania.*“.

10. Sťažovateľ v 2. rade má prerušený výkon advokácie, takže nemôže vykonávať žiadne úkony vo svojom mene ako advokát. Sťažovateľ v 1. rade taktiež nemôže vykonávať žiadnu činnosť, keďže pri domových prehliadkach mu boli odňaté všetky doklady a písomnosti. Okrem toho zdravotný stav sťažovateľa v 1. rade sa vo väzbe výrazne zhoršil, pričom nedošlo k žiadnej náprave z hľadiska zdravotnej starostlivosti a stravy. Alternatívne inštitúty k väzbe neboli akceptované, pričom väzba je zabezpečovacím inštitútom a nemôže byť vnímaná ako trest a v každom štádiu trestného konania je potrebné skúmať, či dôvody väzby stále trvajú.

11. Sťažovatelia namietajú, že z hľadiska možného pokračovania v trestnej činnosti nie je daný dôvod väzby. Posudzovanie tejto skutočnosti *„nemôže byť subjektívne a svojvoľné, ale musí vychádzať z konkrétnych dôvodov produkovaných a získaných orgánmi činnými v trestnom konaní, čo v tomto prípade sa tak nedeje a trvanie väzby je v podstate využívané k tomu, aby menovaní si uvedomili len tú skutočnosť, že pokiaľ [REDAKOVANÉ] sa rozhodol spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní, hoci pred sudcom špecializovaného trestného súdu evidentne nehovoril pravdu, tak nedôjde k ich prepustenie z väzby na slobodu, ale podmienkou ich prepustenia je len to, že by mali vypovedať určitým spôsobom vo vzťahu k obvineniu.“*

12. Je právom každého obvineného brániť sa proti obvineniu spôsobom, ktorý uzná za vhodný. Vyšetrovanie rozsiahlej trestnej činnosti týkajúcej sa dotácií z Európskej únie bude môcť pokračovať aj po prepustení sťažovateľov z väzby na slobodu. Uvedené vyšetrovanie je v počiatočných štádiách, vo veci neboli zadovážené ďalšie dôkazy ani vypočutí svedkovia. Rovnako tak *„akýkoľvek pohyb finančných prostriedkov je zaznamenaný v účtovníctve spoločnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a tieto písomnosti majú orgány činné v trestnom konaní k dispozícii. Takisto pokračujú aj daňové kontroly v jednotlivých spoločnostiach a v podstate obidve spoločnosti sú paralyzované a nevykonávajú žiadnu činnosť, ani žiadnu činnosť v budúcnosti nemôžu vykonávať vzhľadom na to, že taktiež ako právnické osoby sú obvinené a doteraz nebol ustanovený žiadny zástupca pre takéto spoločnosti.“*

13. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3 Tost 22/2020 zo dňa 28. 05. 2020 porušil základné práva sťažovateľov... podľa čl. 13 ods. 4, čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5, čl. 46 ods. 2, čl. 47 ods. 3, čl. 50 ods. 2 Ústavy... a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, písm. c), ods. 3, ods. 4, čl. 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru...

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 22/2020 zo dňa 28. 05. 2020 zrušuje.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť náhradu trov konania (sťažovateľov)... v sume 662,69 €... na účet ich právneho zástupcu... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

19. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti

účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

20. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

21. Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

22. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

23. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

24. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

25. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť

takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

26. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

27. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

28. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

29. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

30. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

31. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

32. Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 28. mája 2020

Špecifické východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

33. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť v rámci okolností každej veci vrátane toho, čo v ústavnej sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02).

34. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018). Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

35. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti za a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

36. Článok 5 ods. 4 dohovoru nevyžaduje, aby odvolací súd rozhodujúci o pozbavení slobody odpovedal na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

37. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

38. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Vychádzajúc z uvedeného, pre posúdenie ústavnej udržateľnosti záverov najvyššieho súdu sa ústavný súd v potrebnom rozsahu oboznámil s napadnutým uznesením špecializovaného súdu a preskúmal aj jeho právne závery.

K námietkam sťažovateľov týkajúcim sa väzobného dôvodu a trvania väzby

39. Najvyšší súd v napadnutom uznesení z 28. mája 2020 poukázal na uznesenie špecializovaného súdu a na argumentáciu sťažovateľov v ich sťažnostiach. Následne poukázal na uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľom, ktoré tvorilo súčasť spisového materiálu, a stručne špecifikoval skutky, pre ktoré sú sťažovatelia stíhaní. Vzhľadom na „*rozsiahlosť skutkových viet tvoriacich materiálnu podstatu stíhanej údajnej trestnej činnosti postačuje odkaz na výrokovú časť uznesenia o vznesení obvinenia...*“. Uviedol tiež,

že sťažovatelia boli vzatí do väzby uznesením špecializovaného súdu zo 7. marca 2020 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 23. marca 2020, pričom obom sťažovateľom začala plynúť väzba 4. marca 2020. Žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu podali sťažovatelia 23. apríla 2020, prokurátor špeciálnej prokuratúry týmto žiadostiam nevyhovel a 4. mája 2020 ich predložil sudcovi pre prípravné konanie. Sudca pre prípravné konanie vypočul sťažovateľov 14. mája 2020. Uznesenie zo 14. mája 2020 bolo doručené obhajcom sťažovateľov a prokurátorovi špeciálnej prokuratúry nasledujúci deň, t. j. 15. mája 2020. Vychádzajúc z tejto chronológie, dospel najvyšší súd k záveru, že lehoty obsiahnuté v § 79 ods. 3 Trestného poriadku boli zachované a bola splnená formálna podmienka rozhodovania o väzbe, a to vznesenie obvinenia (§ 33 Trestného poriadku).

40. Následne najvyšší súd skúmal, či vo vzťahu k materiálnym dôvodom väzby je trestné stíhanie naďalej vedené dôvodne a či sa podozrenie zo spáchania stíhaných skutkov proti sťažovateľom prehĺbuje alebo oslabuje na podklade ďalších vykonaných dôkazov. V tomto kontexte najvyšší súd skúmal existenciu hrozby, že sťažovatelia budú pokračovať v trestnej činnosti, dokonajú trestný čin, o ktorý sa pokúsili, alebo vykonajú trestný čin, ktorý pripravovali alebo ktorým hrozili [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Najvyšší súd dospel k záveru, že priebehom vyšetrovania a zhromažďovania dôkazov od posledného rozhodovania o väzbe sťažovateľov *„nedošlo k zoslabeniu dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti obvinenými. Z uznesenia sudcu pre prípravné konanie možno... zrozumiteľne vyvodit' prečo a z akých dôvodov bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadostí obvinených o prepustenie z väzby na slobodu.“*. Najvyšší súd v tomto kontexte zdôraznil, že pri rozhodovaní o väzbe konajúci súd skúma *„iba to, či zákonne získané dôkazy odôvodnene preukazujú, že trestne stíhaný skutok sa stal, tento má zákonné znaky trestného činu... či je tu dôvodné podozrenie, že skutok spáchali obvinení a či z ich konkrétneho správania sa v spojení s ostatnými relevantnými skutkovými okolnosťami vyplýva vo vzťahu k nim existencia vyššie označeného dôvodu väzby.“*. Poukázal na judikatúru ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že konajúci súd nemusí dať odpoveď na všetky námietky sťažovateľov, ale len na tie otázky, ktoré sú skutkovo a právne relevantné a ktoré súvisia s predmetom súdnej ochrany.

41. Na zdôraznenie správnosti svojich právnych záverov najvyšší súd poukázal na to, že dosiaľ vykonané dôkazy a realizované procesné úkony príslušných orgánov na jednej strane potvrdzujú dôvodnosť trestného stíhania a na druhej strane „výrazne naznačujú, že trestná činnosť údajne páchaná aj obidvomi obvinenými by mohla byť ešte rozsiahlejšia v porovnaní s pôvodne predpokladaným penzom trestnej činnosti...“. Vzhľadom na uvedené nemožno akceptovať námietku sťažovateľov o nečinnosti orgánov činných v trestnom konaní, keďže „jej zložitost', organizovanost' a priam schematickosť vzťahov, ktoré medzi v jej rámci figurujúcimi subjektmi mali na podklade doposiaľ vykonaného dokazovania reálne existovať, vyjadruje už len tá skutočnosť, že za totožnú, resp. inú avšak skutočne úzko prepojenú údajnú trestnú činnosť sú väzobné stíhané aj iné osoby (vid'. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost/20/2020 zo 14. mája 2020, resp. 5 Tost/16/2020 z 21. apríla 2020).“.

42. Najvyšší súd neakceptoval námietku sťažovateľov, že prokurátor špeciálnej prokuratúry nerozhodol o ich sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Je zrejmé, že v čase ich výsluchu predchádzajúceho vydaniu uznesenia o ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu museli mať vedomosť o tom, že prokurátor špeciálnej prokuratúry o tejto sťažnosti rozhodol uznesením 16. apríla 2020 a túto skutočnosť uviedol k predloženým žiadostiam sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu doručeným sudcovi pre prípravné konanie.

43. Osobitne k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd poukázal na „charakter, závažnosť, sofistikovanosť a rozsiahlosť nimi údajne páchanej trestnej činnosti.“. K hrozbe pokračovania v trestnej činnosti tiež uviedol, že táto trestná činnosť bola podstatným zdrojom ich nesporne vysokých príjmov. *Modus operandi* tejto trestnej činnosti bol komplexný a pomerne zložito organizovaný. Táto trestná činnosť nemala pozostávať len z prevodov z bankových účtov, ale „takisto k nej patrili aj finančné prevody vykonávané hotovostne. Doposiaľ nedošlo k identifikácii následného použitia obomi spôsobmi prevádzaných finančných operácií, čo je v konečnom dôsledku rozhodujúce pre existenciu dôvodnej obavy z pokračovania v údajne páchanej trestnej činnosti najmä vo vzťahu k legalizácii príjmov z údajnej trestnej činnosti.“. Existenciu uvedeného dôvodu

väzby nespochybnúje ani priebeh trestného konania proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], keďže „títo v podstate nemali priamy dosah na skutočné disponovanie a konečné smerovanie vykonávaného pohybu finančných prostriedkov; o to viac, ak možno vypovedanie plnomocenstiev v súčasnej fáze trestného stíhania a na podklade už doposiaľ vykonaného dokazovania označiť za rýdzo deklaratórny, ba priam formálny akt oslabenia prepojení medzi obvinenými a dotknutými obchodnými spoločnosťami a ostatnými osobami pôsobiacimi v jednotlivých medzičlánkoch údajne páchanej trestnej činnosti, resp. korupčnej alebo legalizačnej schéme jej samotného fungovania.“. V tomto smere je tiež relevantné, že úplná identifikácia schémy fungovania trestnej činnosti je stále predmetom vyšetrovania. Vo veci možno predpokladať vykonanie ďalších dôkazov, najmä výsluchov svedkov, ktoré môžu objasniť súvisiace i sporné skutočnosti, či už v prospech alebo neprospech sťažovateľov. Vzhľadom na stav konania a vzhľadom na všetky okolnosti veci najvyšší súd dospel k záveru o existencii obavy z naplnenia predpokladov obsiahnutých v označenom dôvode väzby.

44. Vychádzajúc z právneho názoru vyjadreného v bode 38 tohto uznesenia, ústavný súd v potrebnom rozsahu preskúmal aj odôvodnenie uznesenia špecializovaného súdu zo 14. mája 2020. Sudca pre prípravné konanie poukázal na doteraz vykonané procesné úkony a osobitne na výsluch [REDAKOVANÉ], z ktorých vyplýva, že v aktuálnom štádiu trestného konania zistené skutočnosti odôvodňujú podozrenie, že sťažovatelia spáchali skutky, ktoré vyšetrovateľ kvalifikuje ako obzvlášť závažný zločin. Uviedol, že nerozhodnutie o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemôže viesť k záveru o pomnutí dôvodov väzby. Dôvody väzby nepominuli ani tým, že [REDAKOVANÉ] bol prepustený z väzby na slobodu, a ani tým, že proti obvinenému [REDAKOVANÉ] nebol daný návrh na vzatie do väzby. Rozhodnutia týkajúce sa jednotlivých obvinených sú individuálne a smerujú proti konkrétnemu obvinenému a nemajú automatický dopad na ďalších obvinených. Obava z pokračovania v trestnej činnosti nie je podľa sudcu pre prípravné konanie eliminovaná tým, že mala byť páchaná výlučne s obvineným [REDAKOVANÉ], ani vypovedaním plnomocenstiev sťažovateľom v 1. rade obchodným spoločnostiam [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] a taktiež ani pozastavením výkonu advokácie sťažovateľovi v 2. rade. Zdôraznil, že „obava

z pokračovania v trestnej činnosti je aj v tomto štádiu trestného konania daná predovšetkým tým, že trestná činnosť mala byť páchaná podozrivými vo veľkom rozsahu, sofistikovaným spôsobom a viacerými osobami po dlhší čas, pričom mala byť spôsobená škoda veľkého rozsahu v snahe získania majetkového prospechu. Trestná činnosť mala zabezpečovať značnú časť príjmov, takže je možné konštatovať, že nemožno dospieť k inému záveru, ako k jednoznačnej obave, že v prípade prepustenia z väzby na slobody by obvinení mohli pokračovať v páchaní trestnej činnosti.“.

45. K možnosti nahradiť väzbu náhradnými inštitútmi sudca pre prípravné konanie uviedol, že povaha „*prejednávaneho trestného prípadu, ako aj osoby obvinených nedávajú záruku v tom, že by bol dosiahnutý účel výkonu väzby použitím náhradných inštitútov väzby v zmysle ustanovenia § 80 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku. Okrem toho poukazujem na tú skutočnosť, že obvinení sú dôvodne trestne stíhaní pre obzvlášť závažný zločin a v tomto prípade je možno nahradiť ich väzbu náhradnými inštitútmi väzby len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Zmena sociálneho statusu obvinených spôsobená výkonom ich väzby nemôže byť hodnotená ako výnimočná okolnosť prípadu.“.*

46. Ústavný súd konštatuje, že v konaní o žiadostiach sťažovateľov o prepustenie z väzby poskytli konajúce súdy sťažovateľom primeranú odpoveď na všetky ich argumenty týkajúce sa pokračovania väzby, osobitne sa vysporiadali s okolnosťami, ktoré odôvodňujú väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Myšlienkové úvahy najvyššieho súdu a špecializovaného súdu v tomto smere sú zrozumiteľné, možno spätne preskúmať, akým spôsobom dospeli k záveru o existencii dôvodov na ďalšie trvanie väzby. Konajúce súdy osobitne poukázali na rozsah vyšetrovanej trestnej činnosti, ktorý sa vykonávaním jednotlivých procesných úkonov odкрýva len postupne. Z uvedeného je zrejmé, že až postupne sa odкрýva okruh osôb, ktoré boli zapojené do páchania tejto trestnej činnosti, ich konkrétne úlohy v celej schéme a pod. Vzhľadom na túto skutočnosť možno akceptovať právny záver, že prepustenie [REDACTED] z väzby na slobodu, resp. stíhanie obvineného [REDACTED] na slobode, nemôže automaticky viesť k záveru o tom, že u sťažovateľov pominuli dôvody preventívnej väzby. Konajúce súdy tiež poukázali na to, že v rámci páchania vyšetrovanej trestnej činnosti sa vykonávali aj hotovostné výbery

v značnom rozsahu (približne v sume 800 000 €), pričom aktuálne nie je zrejmý osud týchto peňažných prostriedkov. Vzhľadom na postupné odkrývanie predmetnej trestnej činnosti nemožno dospieť k záveru o neexistencii hrozby pokračovania v trestnej činnosti len na tom základe, že sťažovateľ v 1. rade vypovedal špecifikované plnomocenstvá, prípadne, že sťažovateľovi v 2. rade bol pozastavený výkon advokácie.

47. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd venoval námietkam sťažovateľov náležitú pozornosť a vysporiadal sa s nimi. Ústavný súd právne závery najvyššieho súdu v spojení s právnymi závermi špecializovaného súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s porušením čl. 13 ods. 4 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 28. mája 2020

48. Základné právo garantované v čl. 46 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie sťažovatelia namietajú, sa *ratione materiae* vzťahuje špecificky na správne súdnictvo. V aktuálne prerokúvanej veci nejde o preskúmavanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy, preto nemožno uvažovať o porušení tohto základného práva napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

49. Sťažovatelia neuviedli také skutočnosti, ktorými by osobitne odôvodňovali porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Základné právo v zmysle čl. 47 ods. 3 ústavy sa uplatní predovšetkým v trestnom konaní súdnom, keď ide o rovnosť medzi obvineným a prokurátorom v tom zmysle, že ide o právo, aby každá strana súdneho konania mala možnosť uplatňovať si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (III. ÚS 186/02).

50. Je tiež potrebné uviesť, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva je namietané porušenie základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru *ratione materiae* súčasťou rozhodovania vo veci samej, a nie rozhodovania o väzbe, resp. jej ďalšom trvaní, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru. Keďže v posudzovanom prípade predmetom ústavnej sťažnosti sú námietky sťažovateľov proti rozhodovaniu najvyššieho súdu o ich väzbe, možnosť porušenia uvedených článkov ústavy a dohovoru už na prvý pohľad neprichádza do úvahy (III. ÚS 646/2017, II. ÚS 111/2018, II. ÚS 564/2018, IV. ÚS 7/2019).

51. Ústavný súd k namietanému porušeniu čl. 13 ods. 4 ústavy uvádza, že jeho aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach zásadne viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie jeho porušenia v prípade, ak nie je porušené niektoré základné právo sťažovateľa, je zjavne neopodstatnená. Predmetom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je rozhodovanie o porušení základných práv a slobôd upravených v druhej hlave ústavy, a nie aj o porušení tých článkov ústavy, ktoré síce vytvárajú právny základ ochrany základných práv a slobôd upravených v druhej hlave ústavy, ale o ich porušení je ústavný súd oprávnený rozhodovať v iných druhoch konania (II. ÚS 908/2016).

IV.

Záver

52. Vychádzajúc predovšetkým zo skutočností uvedených v časti III tohto uznesenia, ústavný súd konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by viedli k záveru o možnej príčinnej súvislosti medzi sťažovateľmi namietaným porušením základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s porušením čl. 13 ods. 4 a čl. 50 ods. 2 ústavy a porušením práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu z 28. mája 2020. Z uvedeného dôvodu ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

53. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu